

Museum Insel Hombroich und Raketenstation

Museum Insel Hombroich jsme navštívily ve Spolkové zemi Nordrhein-Westfalen v Německu. Jedná se o poměrně rozsáhlé území, kde se prolíná výtvarné umění s přírodou. Založil ho vizionář, mecenáš a sběratel Karl-Heinrich Müller (1936–2007), který si tu v roce 1982 koupil dům s parkem z 19. století. Později přidal i okolní pozemky a celý areál se tak rozprostřel na plochu 25 hektarů. Řeka Erft svým meandrem vytváří skoro ostrov, proto ten název Museum Insel Hombroich. Müller se zahradním architektem Bernhardem Kortem a především v úzké spolupráci se sochařem Erwinem Heerichem (1922–2004) a umělcem Gotthardem Graubnerem (1930–2013) dokázali na jednom místě spojit člověka, umění a přírodu. Müller chápal umění jako „samostatnou bytost“, která nikomu nepatří. Mimořádný komplex výstavních pavilónů a soch usazených v kvetoucí lužní krajině, která je protkaná soustavou rybníků včetně svých zvířecích obyvatel, je celoročně přístupný návštěvníkům. Čeká na ně rozsáhlá sbírka s díly od klasické moderny po současnost, včetně artefaktů přírodních národů a umění Dálného východu. Obrazy, sochy a objekty velkoryse promíchal a rozmístil malíř Gotthard Graubner. Nenajdete tu vysvětlující cedulky s popisem a vlastně vás ani nikdo nehlídá, procházíte tak klidně v bílém světle zalitých sálů a soustředíte se. Je to zážitek.

Museum Insel Hombroich

Současný stav je výsledkem několika stavebních etap. V roce 1983 se v původním parku vily postavila *Vysoká galerie* (zde jsou vystaveny Heerichovy granitové sochy), *Orangerie* (nadživotní kamenné hlavy božstev), *Graubnerův pavilon* (prázdná, rotundovitá stavba) a ateliér pro malíře Gottharda Graubnera. V roce 1986 byl dokončen první z velkých výstavních pavilónů zvaný *Labyrinth* a budova kavárny. Další stavební fáze probíhala v letech 1988–1993, kdy vznikly výstavní prostory *Schnecke*, pavilon pro kresby a grafiky, které je potřeba chránit před světlem (Rembrandt, Cézanne, Klimt, Despiou, Maiol, Graubner, Kricke). Pak *Tadeuzs Pavillon* (z horního prostoru je nádherný výhled na celou oblast), *Zwölf-Räume Haus* (Calder, Matisse, Yves Klein, čínská keramika, peříčkové pláště z Peru), nová vstupní budova (nábytek od Olivera Kruse) a především průchozí socha-stavba *Turm*, která nemá žádného využití, pouze je.

Všechny tyto stavby jsou dílem sochaře Erwina Heericha, které realizoval ve spolupráci s architektem Hermannem H. Müllerem. Heerich se zabíral geometrickými tělesy, svá témata většinou rozpracovával v kartonu, dřevě a kameni nebo samozřejmě také v kresbách a grafických listech. Z tohoto uměleckého přístupu pak vycházejí i stavby pro Museum Insel Hombroich. Považoval je za průchozí sochy, snažil se o spojení čisté formy, nekompromisní puristické krásy. Vycházel ze základních geometrických tvarů jako je kruh, obdélník, čtverec a trojúhelník. Tvrdil, že jeho díla neleží v oblasti udělaného, ale v oblasti myšleného, proto může být jeho idea vykonána v různých materiálech a dimenzích. Heerichovy návrhy pro Museum Insel Hombroich byly v roce 1996 vystaveny na 6. Bienále architektury v Benátkách. Stavby na území muzea se tak podřizují dané ideji. Pozorovatel má pocit, že dům nebyl postaven, ale že byl odlit. Výrazným znakem je použití starých očištěných cihel. Režné zdivo najdete v okolních vesnicích i městech na každém kroku, nejsme daleko od holandských hranic, ale z bouraček se nerecykluje. Pak ale nikdo nemá jemně strakatou, pozitivně naladěnou fasádu.

Raketenstation

V roce 1994 se k původnímu konceptu Musea Insel Hombroich přidává i čtyři kilometry vzdálená bývalá raketová základna NATO, kde zbyly hangáry, hliněné valy, kontrolní věž, vrátnice, asfaltové cesty a točny pro těžce naložené transportéry. Areál se rozkládá na třinácti hektarech. Většina vojenských objektů je dnes revitalizována, slouží jako ateliéry, sklady a výborně vybavené dílny výtvarným umělcům, hudebníkům a literátům. Původní objekty jsou zaizolovány a obloženy ocelovým plechem, mají tak sympatický industriální charakter. Mezi nimi vyrůstají další stavby. Čtyři jsou od sochaře Erwina Heericha (*Knihovna*, *Fontana pavilon*, *Dům pro hosty* a *Dům pro hosty 2*), spojuje je opět materiál fasády, ale jejich forma se od těch v Hombroichu trochu liší. Tady je obývají lidé, kteří vyžadují světlo, potřebují větrat a někdy si ukládat všelijaké předměty. Objekty pak ztrácí tu nejistotu, zda se jedná o sochu či o dům. I když levitace *Knihovny* je velice podmanivá, především z dálky.

Muzeum *Langen Foundation/Raketenstation* je velkolepé, autorem je japonský architekt Tadao Andó (1941). K budově se přichází skrz betonovou bránu zalomenou cestou podél dlouhé zdi a mezi vodní plochou a třešňovou alejí. Skleněný poklop ochraňuje vstupní prostory, vyhlídkovou kavárnu, dlouhou chodbu a podélné betonové tělo naprosto ztišeného výstavního prostoru. Další částí muzea jsou dva 8 metrů vysoké podzemní výstavní sály, rampa a široké venkovní schodiště. To jako jediné přivádí dolů světlo. Součástí architektury je i vykopaná zemina, zformovaná do podoby nedalekých vojenských valů. Společně reagují na širokou a plochou krajinu Porýní, zdvojují a ztrojují horizont. Na podzim místní zemědělci dokazují, že umění mohou dělat všichni. Ze sklizené řepy vrší stejnou podlouhlou formu, pouze v jiné struktuře a barvě!

Nenápadná, jednopodlažní budova Siza-Pavillon od portugalského architekta Álvaro Siza (1933) doplňuje architektonickou nabídku. Skládá se ze dvou rozdílně velkých objektů propojených dlouhou zdí s chodníkem, která vytyčuje prostor. Na veřejný – uzavřený a na soukromý – otevřený. Na fasádě cituje Heerichovy očištěné cihly. A protože do umění patří samozřejmě i hudba, nechal Karl-Heinrich Müller vybudovat v bývalé raketové základně i prostor pro skladatele a hudebníky. Vesmírné těleso z betonu doplněné dřevem, které zde nepochopitelně přistálo, je od rakouského architekta Raimunda Abrahama (1933–2010). Proč by ale ne, vždyť jsme v raketové základně! A ukazatelem pro přistání je ta obrovská betonová socha od Eduarda Chillidy.

Vedle této sochy stojí dvě nové budovy Nadace Thomase Schütteho. Thomas Schütte (1954), současný německý sochař, zde postavil podle svých návrhů-modelů imaginárních staveb nejen depozitář, ale především veřejný výstavní prostor *Sculpturenhalle*.

Ukázková kulminace!

Museum Insel Hombroich – Raketenstation – Langen Foundation – Sculpturenhalle